

Kracht van voeding bij kanker

Alumni Event 2019 – Faculteit Gezondheid 2019
13 April 2019

Roos Bootsman

Sportdiëtist

Oncologie diëtist

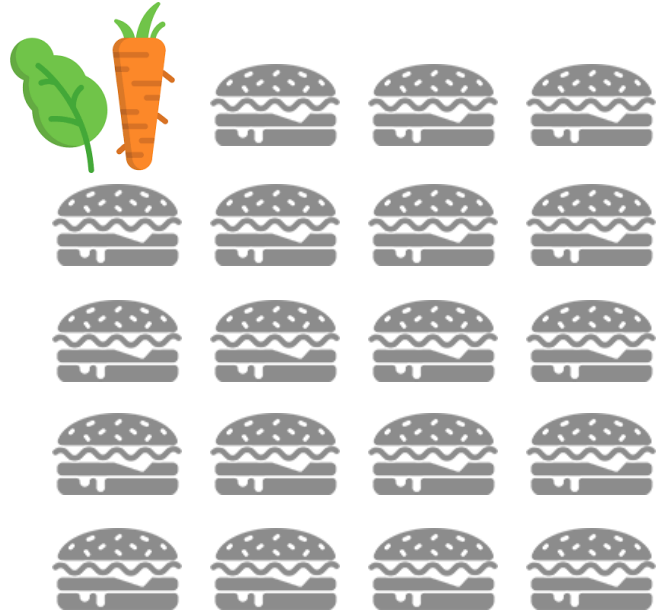

Wie eet er hier gezond?

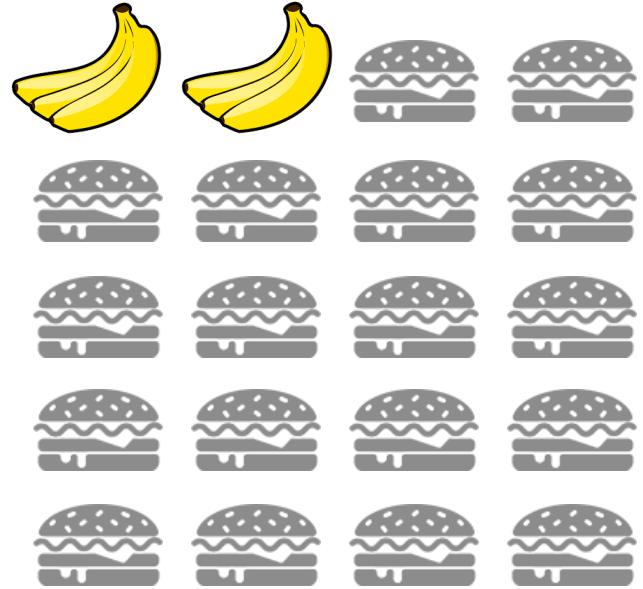
0%

**van de Nederlanders eet
gezond**

SLECHTS 5%
eet genoeg groenten

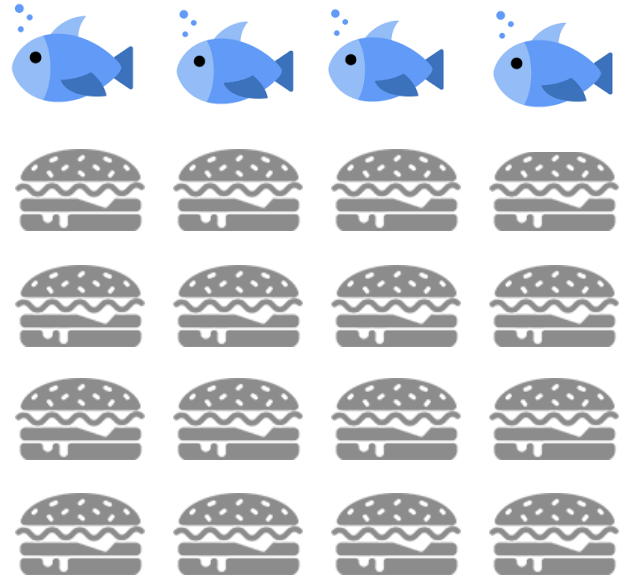

SLECHTS 10%
eet voldoende fruit

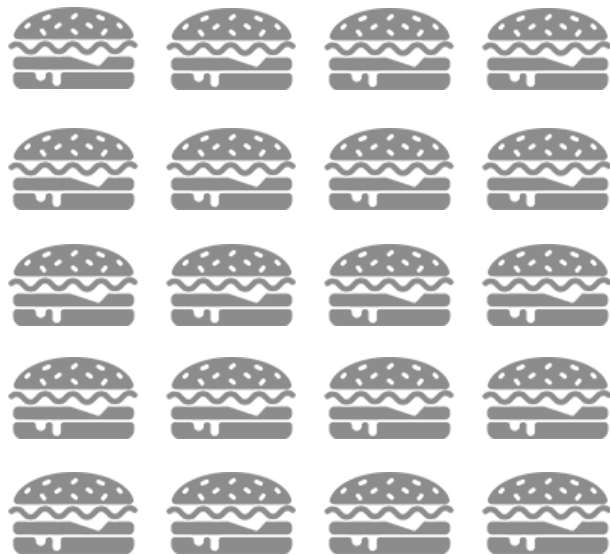
SLECHTS 20%

eet eenmaal per
week **vis**

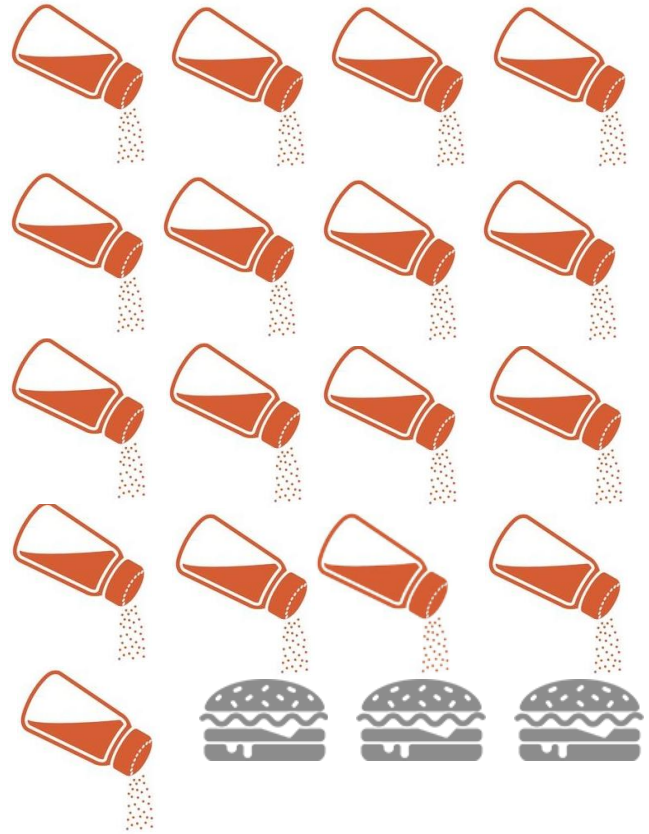
0%

eet voldoende
peulvruchten

85%
krijgt teveel
zout binnen

AGENDA

1. Wat doet een diëtist
2. Meet instrumenten
3. Klachten bij kanker
4. Smaak- en reukverandering
5. Ondervoeding
6. Voeding bij kanker
7. Hypes/trends
8. Workshop
9. Take home message

“

Waar denk je aan bij een diëtist?

1). WAT DOET EEN DIËTIST:

- Het in kaart brengen van de voedingstoestand, voor/tijdens/na de behandeling
- Het berekenen van de individuele behoefte
- Samen een behandelplan opstellen
- Evalueren, bijstellen

2). METINGEN:

- Screening is van groot belang!
- Meten = weten
  - Lichaamssamenstelling en lichaamsfunctie
  - Gewicht en gewichtsverloop
  - Vetvrije massa, vetmassa bepalen (huidplooi, bovenarmomtrek, BIA)
  - Spierkrachtmeting
  - Voedingsinname en voedingsbehoefte
  - Medicatie en biochemische bepalingen
  - VAS score

Wat zijn klachten?

3). KLACHTEN BIJ KANKER

- Anorexie en snelle verzadiging (o.a. serotonine, leptine)
- Aversies, smaak- en reukverandering
- Vermoeidheid
- Mond- en slokdarmproblemen (mucositis, stomatitis)
- Passagestoornissen
- Misselijkheid/ braken
- Obstipatie / diarree
- Droge mond
- Kauw- en slikproblemen
- Angst, depressie

4). SMAAK & REUK

- De aanwezigheid van de tumor
- Chemotherapie
- Radiotherapie in het hoofd-hals gebied
- Medicatie
- Droge mond
- Infecties van de mond of keel (zoals candida of mucositis)
- Dehydratie (bijvoorbeeld bij braken)
- Koorts

SMAAK & REUK

- 5 soorten smaken: zuur, zoet, bitter, zout en umami dit kan door verschillende factoren ontstaan waar zeker wat aan gedaan kan worden en dus niet “hoort” aan gewichtsverlies.
- <https://www.weeff.nl/dieetkok-cees-neefjes-wil-kankerpatiënten-hun-smaak-teruggeven/content/item?1121604>

5). ONDERVOEDING

- Onvoldoende inname
- Extreme vermagering
- Afname spierkracht
- Afname spierkracht met een hoge vetmassa
- Gewichtsafname
- Toename vetvrije massa
- Vetmassa afname

CACHEXIE

- Zeer ernstige vorm van ondervoeding ten gevolge van ziekte

		BMI (kg/m ²)				
		28	25	22	20	
Weight Loss (%)	2.5	0	0	1	1	3
	6	1	2	2	2	3
	11	2	3	3	3	4
	15	3	3	3	4	4
	15	3	4	4	4	4

6). VOEDING BIJ KANKER

ENERGIE & EIWIT RIJK!

- Volle producten
- Dierlijke producten (vis, zuivel, ei)
- Soja producten
- Steeds meer producten in de supermarkt (Skyr, Vifit proteïne)
- Noten, zaden, peulvruchten

VOEDING BIJ KANKER

EIWIT RIJK

- 20-30 gram per hoofdmaaltijd
- Spiermassa vermindert de toxiciteit
- Voldoende lichamelijke beweging speelt hierbij een rol, elke vorm van beweging is belangrijk

VOEDING BIJ KANKER

Product	Eiwitten (g)
Tonijn (100g)	25
Kipfilet (100g)	23
Tofu / tempé (100g)	12
Sojabonen (100g)	21
Kidneybonen (100g)	9
Pindakaas / noten (20g)	4,5
Kwark, vol (250g)	17,5
Skyr (200g)	22
Hütttenkäse (100g)	11
Chocolademelk (250ml)	9

**IETS IS BETER
DAN NIETS!**

**Er is veel
verwarring over
voeding**

HYPES/TRENDS!

KETO

WORKSHOP

BIA / Proeverij

Ja, en nu??

5 stappen om je voedingspatroon te verbeteren

**1. Vertrouw niet op
een gezond imago**

Ingrediënten:

glucose-fructosestroop, **rogge**bloem, water, gekaramelliseerde suikerstroop, voedingsvezel (aardappel, erwt), rijsmiddel (E450(, E500), specerijen, suiker, raapolie, conserveermiddel (E200), **tarwemout**meel, zout.

Ingrediënten

Glucosestroosuiker, suiker, tarwezetmeel, water, varkensgelatine, gemodificeerd maïszetmeel, voedingzuur, citroenzuur, aroma's
kleurstoffen: E100, E141, E153 en paprika-extract
zwarte wortelsapconcentraat
druivensapconcentraat
plantaardige oliën (palmpit, kokos)
glansmiddelen: bijenwas en E903
E = door EU goedgekeurde hulpstof.

2. Eet meer groenten

MEER

=

Beter

“

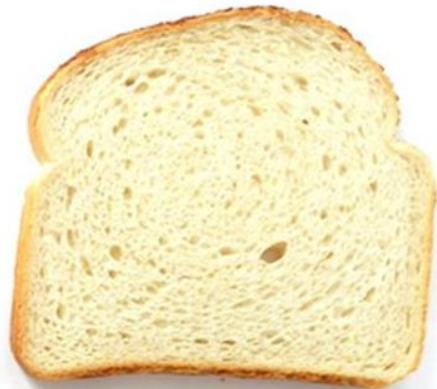
Van groente heb je nooit genoeg!

**3. Kies altijd
voor volkoren**

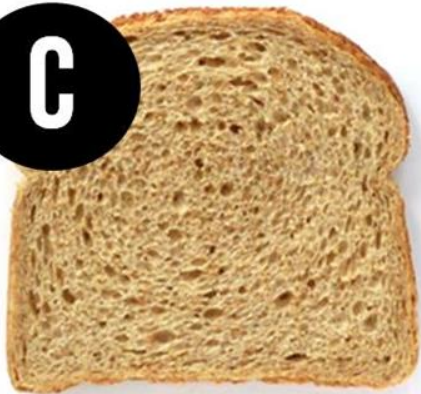
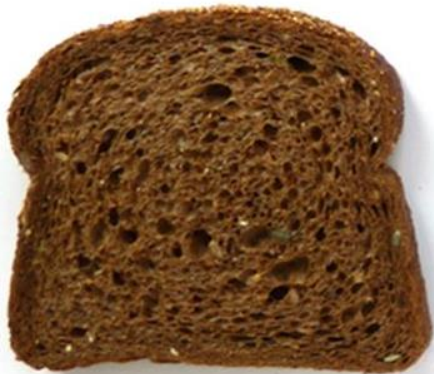
A

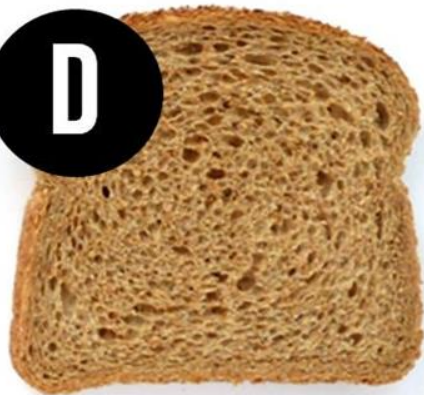
B

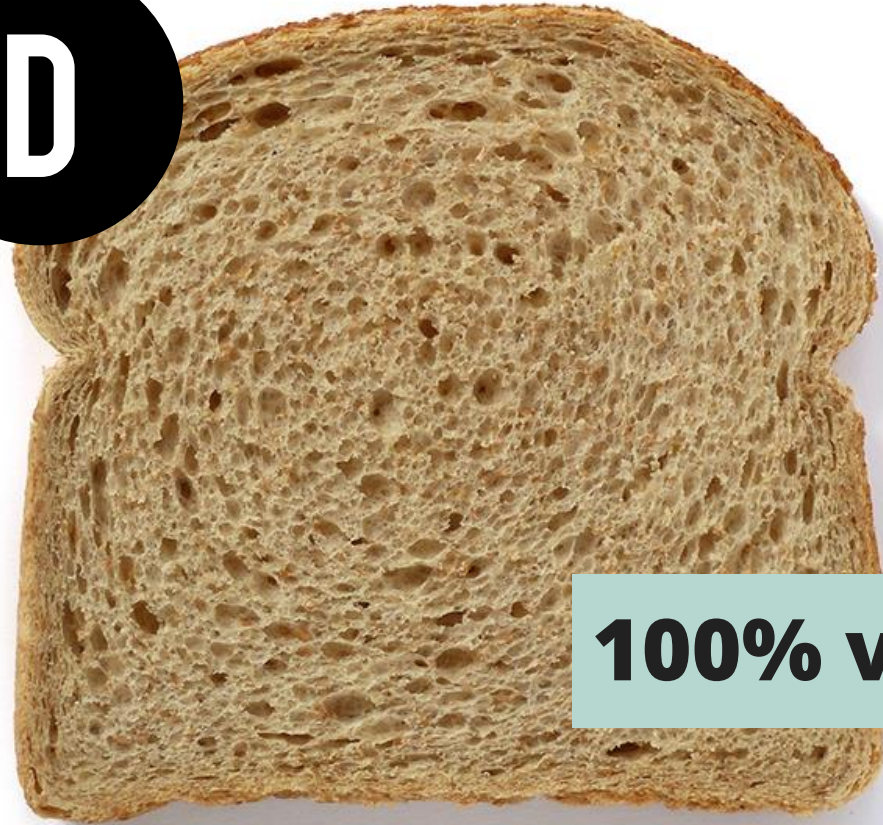
C

D

D

100% volkoren

“

Kies altijd voor volkorenbrood,
-crackers, -wraps, -pitabroodjes,
-pasta en -rijst (zilvervlies)!

4. Minder rood & bewerkt vlees

Als ik mijn biefstuk goed
doorbak, is het geen rood
vlees meer

Rood vlees

- Al het vlees van zoogdieren (varken, rund, lam), óók als het goed doorbakken is.
- Richtlijn = maximaal 300 gram per week

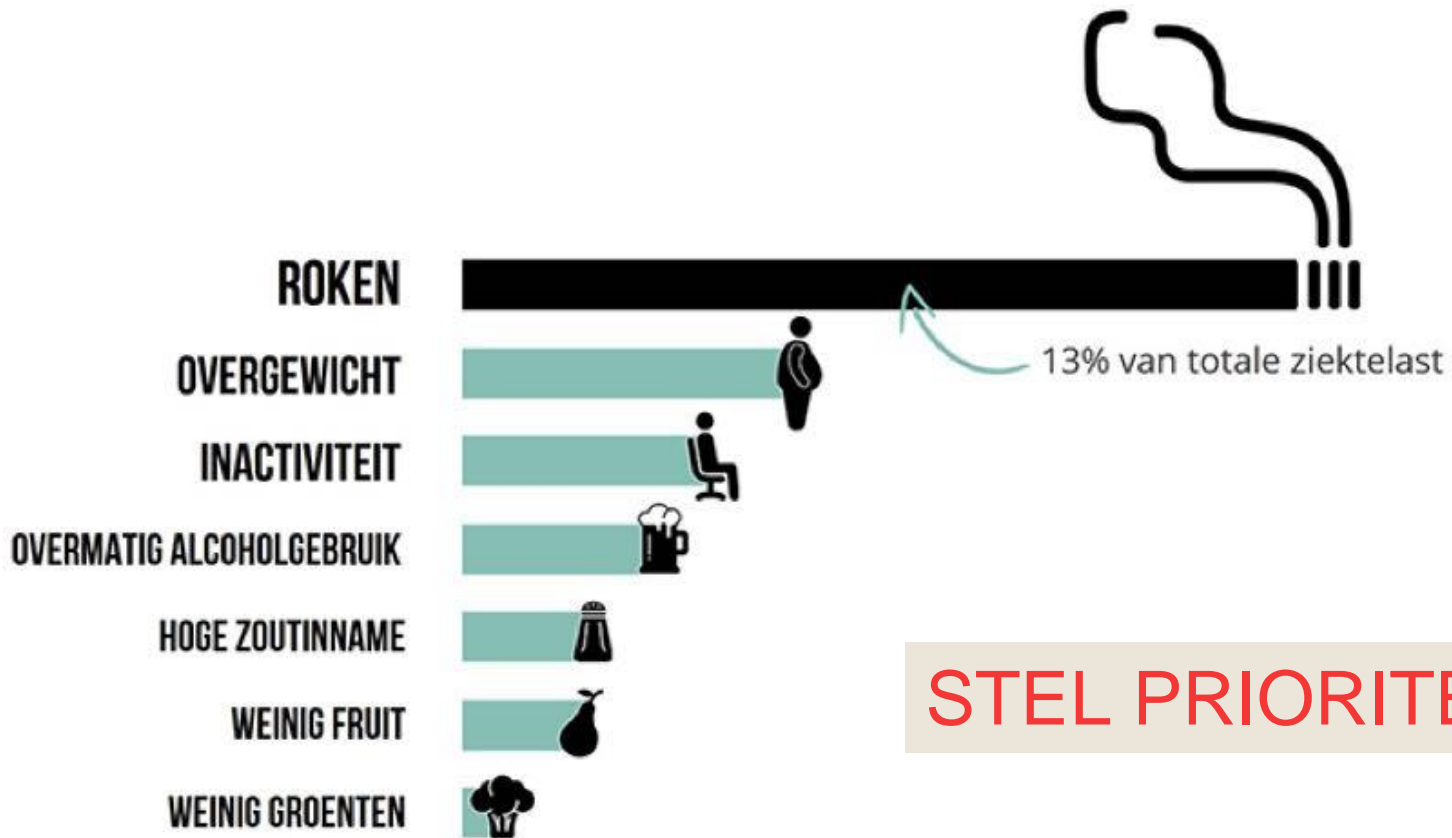
Bewerkt vlees

- Al het rode én witte vlees wat bewerkt is (dus ook kipfilet)
- Richtlijn = niet of zo min mogelijk

5. Het gaat om de context

Hoe ziet je totale eetpatroon eruit?

STEL PRIORITEITEN

“

Gezondheid gaat om het grote
plaatje, je dagelijkse eetpatroon
wat je jarenlang eet!

Kwaliteit van leven staat centraal!

**Een goede voedingstoestand draagt
bij om de behandeling beter te
doorstaan en de kwaliteit van leven
te waarborgen**

Zijn er nog vragen?

PRAKTISCH

- De diëtist wordt voor 3 uur vergoed uit de basis zorgverzekering
- De praktijk heeft contracten met alle zorgverzekeraars
- In principe zijn we direct toegankelijk, sommige verzekeraars eisen wel een verwijfsbrief
- Het gaat ten laste van het eigen risico (kinderen < 18 jr hebben geen eigen risico)
- Soms vergoed het aanvullende pakket ook nog extra uren

CONTACT

- E-mail:
Roos@voedingplusadvies.nl
- Tel:
06-24710868 (praktijknummer)
06-23948719 (privé)
- www.voedingplusadvies.nl

Bronnen

- Integraal Kankercentrum Nederland
- Oncoline
- Voeding en Kanker info
- Stichting tegen kanker
- Landelijke Werkgroep Diëtisten Oncologie
- Handboek Voeding bij Kanker
- Voedingscentrum
- I am a foodie
- Nutricia